

ANTAL AVLAGDA EXAMINA, EXAMENSDELAR, KOMPETENSOMRÅDEN/EXAMENSBNÄMNINGAR OCH SPRÅKUPPGIFTER

ANTAL EXAMINA (ST.)

Yrkesexamen i kontakttolkning (YE): 66
Specialyrkesexamen för rättstolkning (SYE): 24
Specialyrkesexamen i tolkning för talskadade (SYE): 21

ANTAL EXAMENSDELAR (ST.)

YE i kontakttolkning: 369
SYE för rättstolkning: 129
SYE i tolkning för talskadade: 96

YE I KONTAKTTOLKNING (ST.)

Examensbenämning: kontakttolk 57
 Uppgift saknas 9

SYE I RÄTTSTOLKNING (ST.)

Examensbenämning: rättstolk 24

SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE (ST.)

Examensbenämning: tolk för talskadade 18
 Uppgift saknas 3

Lokala examensdelar, st.

YE i kontakttolkning, SYE i rättstolkning
 och SYE i tolkning för talskadade:

33

SPRÅKPÄR*

YE i kontakttolkning	2025
Ryska	24
Ukrainska	16
Arabiska	6
Albanska	3
Dari	3
Persiska	2
Polska	2
Rumänska	2
Estniska	2
Spanska	1
Sinhala	1
Vietnamesiska	1
Totalt	63

SYE för rättstolkning	2025
Ryska	5
Engelska	3
Franska	3
Arabiska	2
Polska	2
Svenska	2
Armeniska	1
Spanska	1
Kurdiska	1
Norska	1
Persiska	1
Serbiska	1
Ukrainska	1
Totalt	24

*Språkpar för avlagda hela examina enligt utbildningsanordnarnas uppgifter.

ANTAL AVLAGDA EXAMINA OCH EXAMENSDELAR

Reflektioner

Antal avlagda examina

- De flesta som avlägger yrkesexamen i kontakttolkning har som mål att avlägga hela examen.
- I specialyrkesexamen i rättstolkning har alla examinander som mål att avlägga hela examen. Inom branschen anses det viktigt att avlägga hela examen.
- För de examensdelar som avlagts inom SYE i tolkning för talskadade har målet med studierna varit att avlägga hela examen.

Antal avlagda examensdelar

- Hos en liten del av dem som avlägger YE i kontakttolkning är målet med studierna att endast avlägga en eller flera examensdelar.
- I den valbara examensdelen inom specialyrkesexamen i tolkning för talskadade var målet med studierna att avlägga examensdelen. I examensdelen Instruktion i kommunikationsmetoder inom specialyrkesexamen i tolkning för talskadade har målet till stor del varit att endast avlägga denna enda examensdel.

Övriga reflektioner

- Ur arbetslivets perspektiv har hela examen större betydelse än en eller flera examensdelar.
- Inom specialyrkesexamen i tolkning för talskadade har avsikten varit att alla studerande ska avlägga hela examen. Det bör dock noteras att det bara har varit möjligt att avlägga den valbara examensdelen Instruktion i kommunikationsmetoder i några år. De som avlagt den har haft som mål att endast avlägga denna enda examensdel som tilläggsutbildning.
- Punkten Uppgift saknas har att göra med systemens oförenlighet.

Arbetslivskommissionen för tolkning, lägesbild 2025

ANORDNANDE AV EXAMINA

ANORDNARTILLSTÅND (ST.)

YE i kontakttolkning: 5
SYE för rättstolkning: 1
SYE i tolkning för talskadade: 10

AKTIVA ANORDNARE (ST.) (som har anordnartillstånd)

YE i kontakttolkning: 3
SYE för rättstolkning: 1
SYE i tolkning för talskadade: 3

ICKE-AKTIVA ANORDNARE (ST.) (som har anordnartillstånd)

YE i kontakttolkning: 2
SYE för rättstolkning: 0
SYE i tolkning för talskadade: 7

ANORDNANDE AV EXAMINA Reflektioner

Anordnande av examina

Det har inte skett förändringar i antalet anordnartillstånd.

- YE i kontakttolkning ordnades av tre av de fem som hade beviljats anordnartillstånd.
- Specialyrkesexamen i rättstolkning ordnades endast av en läroanstalt, som även var den enda innehavaren av anordnartillstånd.
- Tre av tio tillståndshavare ordnade specialyrkesexamen i tolkning för talskadade 2025.

Språklig och geografisk täckning samt fördelning av prestationer

- De läroanstalter som anordnar yrkesexamen i kontakttolkning finns i Helsingfors, Tammerfors och Vittis. Flerformsstudier gör det möjligt för de studerande att söka till utbildningen från olika delar av landet. År 2025 ordnade ingen svenskspråkig läroanstalt yrkesexamen i kontakttolkning.
- Den enda examensarrangören för specialyrkesexamen i rättstolkning finns i Tammerfors. Flerformsstudier gör det möjligt för de studerande att söka till utbildningen från olika delar av landet.
- Specialyrkesexamen i tolkning för talskadade: År 2025 ordnades examen vid läroanstalter i Jyväskylä, S:t Karins och Joensuu.

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Fördelning av platserna för yrkesprov

YE I KONTAKTTOLKNING

Arbetsplats 16 %

Läroanstalt 44 %

Arbetsplats + läroanstalt 29 %

Uppgift saknas 11 %

SYE FÖR RÄTTSTOLKNING

Arbetsplats 0 %

Läroanstalt 83 %

Arbetsplats + läroanstalt 0 %

Uppgift saknas 14 %

SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE

Arbetsplats 68 %

Läroanstalt 32 %

Arbetsplats + läroanstalt 0 %

Uppgift saknas 0 %

Reflektioner över fördelningen av prestationsplatser

- Platserna för yrkesprov inom YE i kontakttolkning var arbetsplats, läroanstalt, arbetsplats och läroanstalt samt uppgift saknas. Det har alltså inte skett några stora förändringar i fråga om dessa.
 - I fråga om specialyrkesexamen i rättstolkning var det 2025 värt att notera att en del av yrkesproven genomfördes i tolkningsuppdrag med indirekt hjälp av tolkningserfarenhet.
 - I SYE i tolkning för talsskadade genomfördes 100 procent av yrkesproven på arbetsplatser 2025.
 - Det är oklart varför uppgiften om platsen för yrkesprov fortfarande inte registreras korrekt i systemet.
- När det gäller specialyrkesexamen i tolkning för talsskadade är samarbetet med arbetslivet förknippat med många utmaningar som är oberoende av utbildningsanordnaren, och som både läroanstaltssamarbete och utbildningsanordnarens egen arbetslivsgrupp kan bidra till att lösa.
 - En stor del av arbetslivskontakterna inom specialyrkesexamen i tolkning för talsskadade bygger på den studerandes egna nätverk, och även en kort obligatorisk praktikperiod kunde ge de studerande mer jämlika möjligheter. Detta skulle förståeligt nog vara en resurskrävande satsning, men det skulle vara bra att överväga möjligheterna att förverkliga den tillsammans med andra utbildningsanordnare och arbetslivsaktörer.
 - Punkten Uppgift saknas har att göra med systemens oförenlighet.

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Respons

Responsenkäter (bedömningsskala 1–5)

STUDERANDERESPONSENS AVSLUTANDE
ENKÄT, YRKESPROV

YE I KONTAKTTOLKNING 4,6
SYE FÖR RÄTTSTOLKNING 4,5
SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE
4,6

(nationellt medeltal 4,5)

RESPONS FRÅN
ARBETSPLATSHANDLEDAREN

YE I KONTAKTTOLKNING -
SYE FÖR RÄTTSTOLKNING -
SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE-

(nationellt medeltal 4,2)

ARBETSPLATSRESPONS

YE I KONTAKTTOLKNING -
SYE FÖR RÄTTSTOLKNING -
SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE -
(nationellt medeltal 4,2)

Reflektioner

Studeranderespons

- Medeltalen för studeranderesponsen är mycket goda i alla tolkningsexamina. Yrkesproven inom YE i kontakttolkning och SYE i rättstolkning ordnas som simulerade yrkesprov vid läroanstalter, vilket innebär att den studerande inte kan påverka yrkesprovets innehåll. Detta kan delvis förklara det lägre medeltalet för frågan "kan den studerande själv påverka hur yrkesprov planeras".
- Simulerade yrkesprov ordnas för alla studerande på samma nivå och med samma innehåll.

Respons från arbetsplatshandledaren och arbetsplatsen

- När det gäller arbetslivs- och arbetsplatsresponsen inom kontakt- och rättstolkning kan det konstateras att lärande på arbetsplatsen inte ordnas separat, eftersom största delen av dem som avlägger examina redan arbetar som tolkar. Företagen inom tolkningsbranschen har inte heller möjlighet att ordna perioder av lärande i arbetet.

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Bedömning av kunnande och förverkligande av tvåpartsbedömningen i yrkesinriktade examensdelar

YE I KONTAKTTOLKNING

**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 73,7 %
Uppgift saknas 12,8 %**

SYE FÖR RÄTTSTOLKNING

**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 17,2 %
Uppgift saknas 0 %**

SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE

**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 100 %
Uppgift saknas 0 %**

Reflektion kring förverkligandet av tvåpartsbedömningen

- Inom de examina som hör till kommissionens område har tvåpartsbedömningen genomförts väl i fråga om examina i kontakttolkning och i rättstolkning. Det har dock förekommit problem med att överföra data från ett system till ett annat.
 - Sällsynta språk och att hitta bedömare för dem är en utmaning för såväl kontakttolkningen som rättstolkningen.
 - Det är inte lätt att hitta arbetslivsbedömare, och delvis därför introduceras bedömare vanligen individuellt i bedömningen när en lämplig bedömare har hittats. Lärarbedömare introducerar tolkningsbedömare. Även eventuella jäv måste ha utretts före den egentliga bedömningen.
 - Att ordna yrkesprov i arbetslivet är förknippat med praktiska utmaningar, men också med större principiella frågor som gäller etik och ansvar. Utbildarna konstaterar att kravet på att minst en av bedömare i regel ska vara närvarande vid yrkesprovet inte nödvändigtvis uppfylls i yrkesprov i arbetslivet.
- Då är frågor gällande att spela in kundsituationen, dataskyddet och den studerandes roll och ansvar särskilt viktiga.
 - I fråga om specialyrkesexamen i tolkning för talsskadade förverkligas tvåpartsbedömningen i varje examensdel för alla studerande. En arbetstagar- eller arbetsgivarbedömare är fysiskt närvarande i minst den andra och tredje examensdelen. Lärarbedömare kan vara fysiskt ensam på plats för att ta emot yrkesprovet i den första examensdelen.
 - Inom specialyrkesexamen i tolkning för talsskadade genomförs bedömningen så att den ansvariga utbildaren bedömer största delen, medan arbetslivsbedömare tar ställning till den egentliga yrkesprovssituationen.
 - I alla examina introduceras bedömare både på plats vid läroanstalterna och på distans. Varje bedömare får ett introduktionspaket som bland annat innehåller bedömningsblanketter.

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Reflektioner

Yrkesprov på arbetsplatser som ordnas utanför läroanstalten

- Verksamhetsmiljöer inom det sociala området, fostran och utbildning samt vissa verksamhetsmiljöer inom hälso- och sjukvården lämpar sig väl för tolkningsprov inom YE i kontakttolkning som ordnas i genuina arbetssituationer.
- I fråga om tolkning för talskadade lämpar sig miljöerna för arbetslivsprov väl för att påvisa kunnandet. Enligt kommissionens medlemmar återspeglas detta också i den höga prestationsprocenten för yrkesprov i autentiska arbetsuppgifter.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

- Det är utmanande att ordna tolkningsprov i arbetslivet i myndighetssituationer där man behandlar klientens personliga, ofta mycket intima och känsliga ärenden. Sådana är i synnerhet tolkning i vissa av hälsoområdets verksamhetsmiljöer och tolkning i invandrarärenden samt i polisens och rättsväsendets verksamhetsmiljöer. Utomstående har till exempel inte tillträde till asylsamtal och polisförhör. Då ordnas ett simulerat yrkesprov vid läroanstalten (i praktiken på plats eller på distans), som efterliknar en genuin tolkningssituation i arbetslivet så noggrant som möjligt. Detta är ofta det enda fungerande alternativet.
- Även simulerade yrkesprov är förenade med utmaningar, eftersom klienterna i tolkningssituationen (myndigheten och personer som talar ett annat språk), bedömarna för båda arbetsspråken och läroanstaltens representant med ansvar för arrangemangen måste föras samman samtidigt.

- I genuina arbetslivssituationer medför behovet av att spela in tolkningsproven också sina egna utmaningar – en arbetslivsbedömare (en bedömare av det andra arbetsspråket) kan inte nödvändigtvis medverka i ett tolkningsprov som ordnats med kort varsel, varvid bedömningen sker utifrån inspelningen.
- För inspelningen begärs skriftligt eller muntligt tillstånd av parterna, men myndigheterna eller de klienter som talar ett annat språk vill inte alltid ge sitt tillstånd. Då går det inte heller att genomföra yrkesprovet. Språkbedömarna och de studerande befinner sig på olika håll i landet, vilket ofta hindrar bedömningen av yrkesprov på ort och ställe, och dessutom inhiberas tolkning ofta.
- Simulerade yrkesprov kommer också i fråga om det inte finns möjligheter på kommande på den studerandes arbetsspråk att påvisa kompetensen i arbetslivsprov i någon viss verksamhetsmiljö.
- Att ordna yrkesprov vid läroanstalten garanterar i sådana fall att den studerandes utexaminering inte fördröjs oskäligt. Om man beslutar sig för att genomföra ett simulerat yrkesprov kan man samtidigt försäkra sig om att yrkesprovet är tillräckligt omfattande för att täcka alla krav på yrkesskicklighet i examensdelen och att det därför inte behövs flera yrkesprovstillfällen.

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Reflektioner

Planer för bedömning av kunnande

- Utbildningsanordnarens skyldighet att utarbeta en examensspecifik plan för genomförande av bedömning av kunnande slopades 1 januari 2025.
- Utbildningsanordnarna utarbetar planer för genomförande av bedömning av kunnande för yrkesinriktade examina. Planen är examensspecifik. Den omfattar de delar av examen eller utbildningen som ordnas vid läroanstalten.
- Planen för bedömning av kunnande är ett verktyg som styr arbetet med yrkesprov. I planen för bedömning av kunnande anges bland annat hur yrkesprov ordnas och bedöms samt identifieringen och erkännandet av kunnande.
- Senast har man i planen preciserat sådant som rör sekretess och dataskydd med tanke på inspelning av yrkesprov i arbetslivet och hantering av inspelningarna. Läroanstalterna har redan tagit fram riktlinjer för användningen av artificiell intelligens.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

- Medeltalen för personlig tillämpning i studeranderesponsen har varit mycket goda. Utbildningsanordnarna satsar på den personliga tillämpningen genast från början. Planen ses över regelbundet och man diskuterar intensivt med arbetslivet.

Utvecklingsobjekt för utbildningsanordnare

- I fråga om examina i kontakt- och rättstolkning har utbildningsanordnarna själva i diskussioner lyft fram bland annat att behovet av flexibilitet i studierna ökar.

- De som ordnar examina kan erbjuda flexibla lösningar för studierna vid sidan av arbetet. Även genom att öka möjligheterna att avlägga examendelar kunde man stegvis minska antalet tolkar som arbetar utan yrkeskompetens. Utbildningsmängderna borde överhuvudtaget ökas inom tolkningsbranschen.
- Samarbetet mellan utbildningsanordnare för att förenhetliga bedömningen av yrkesprov är intensivt och resultatrikt, liksom även samarbetet med aktörer i arbetslivet. I juni 2025 ordnade tre läroanstalter tillsammans en seminariedag för att utveckla samarbetet med arbetslivet. Företag inom tolkningsbranschen och tolkningsstuderande vid läroanstalterna deltog i seminariet.
- Arbetslivsaktörer och examensarrangörer samarbetar bra med att ordna arbetslivsprov. De knappa resurserna främjar inte långsiktig utveckling (t.ex. nätverkssamarbete, bedömare av olika språk och miljöer för provtillfällen). Det skulle vara bra om resurser skulle kunna anvisas till detta utvecklingsarbete, exempelvis genom ett projekt som finansieras av Utbildningsstyrelsen.

Övriga reflektioner

- Kommissionen fick inte ett enda rättelseyrkande för behandling 2025.
- Det finns också behov av svenskspråkig utbildning i kontakttolkning.

EXAMENSGRUNDERNAS OCH EXAMENSSTRUKTURENS FUNKTION

Reflektioner kring hur examensgrunderna motsvarar arbetslivet, hur de fungerar och om examensstrukturen

YE I KONTAKTTOLKNING

Examensgrunderna för yrkesexamen i kontakttolkning motsvarar det kunnande som krävs i arbetslivet ganska väl. Den allt snabbare teknologiska utvecklingen, digitaliseringen av tolkningsbranschen och artificiell intelligens medför akuta uppdateringsbehov. Tolkarna utövar oftast sitt yrke som självsysselsatta, och därför bör tolkarnas företagarkompetens stärkas. Eftersom ordnandet av kontakttolkning är starkt bundet till konkurrensutsättningen av offentliga upphandlingar ska innehållet i examen stödjande tolkarnas förmåga att delta i konkurrensutsättningarna. Dessa frågor bör beaktas i den pågående reformen av examensgrunderna.

Tolkens arbete präglas för närvarande av att arbetet splittras och balanseras mellan flera uppdragsgivare och olika digitala plattformar. I examensinnehållen ska tolkens breda och mångsidiga språkexpertis beaktas som en motvikt till den teknologisering och digitalisering som genomsyrar samhällsstrukturerna.

SYE FÖR RÄTTSTOLKNING

Innehållet i grunderna är omfattande och motsvarar väl behoven i arbetslivet. När grunderna uppdateras betonas företagande samt kunnande i att delta i konkurrensutsättningar av den offentliga förvaltningens tolkningstjänster i examen. Även utnyttjande av artificiell intelligens vid förberedelser inför tolkning bör inkluderas bland de frågor som uppdateras. Den pågående reformen av examensgrunderna är nödvändig för att grunderna bättre ska motsvara arbetslivets nuvarande krav på tolkarnas kunnande och förutse kommande förändringar i tolkningstjänsterna.

SYE I TOLKNING FÖR TALSKADADE

Grunderna för specialyrkesexamen i tolkning för talskadade har förnyats 2020 och behöver inte ändras. Grunderna fungerar för närvarande väl med tanke på arbetslivet.

Examensspråkpar

Specialyrkesexamen i tolkning för talskadade kan endast avläggas i språkparen finska-tolkning för talskadade och svenska-tolkning för talskadade (2025 endast finska-tolkning för talskadade). Det finns dock tecken på att det finns ett behov av rättstolkning för personer med talskada. Därför är det önskvärt att det även fanns möjlighet att få behörighet och tillgång till registret över rättstolkare inom sektorn för rättstolkning för talskadade.

Reflektioner kring examensstrukturen

Även om examensstrukturerna för yrkesexamen i kontakttolkning och specialyrkesexamen i rättstolkning i sig fungerar, är den pågående reformen av examensgrunderna nödvändig. Serviceproduktionen inom tolkningsbranschen förändras. När grunderna uppdateras måste man därför se till att företagarkompetens, färdigheter att delta i konkurrensutsättningar inom tolkningsbranschen och kännedom om ny teknik inkluderas i de nya grunderna på tillräcklig nivå.

KÄLLOR

Bakgrund

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömning av kunnande i examina inom sitt område.

Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017).

Källor som arbetslivskommissionen använder

Arbetslivskommissionen har haft tillgång till Utbildningsförvaltningens statistiktjänst www.vipunen.fi. De kvantitativa uppgifterna (anordnartillstånd, prestationsuppgifter, responsuppgifter m.m.) har hämtats i januari 2026. Uppdateringar som gjorts i Vipunen efter det har inte förts in i lägesbilden.

De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren registrerat examens- eller examensdelsprestationer 2025.

I Vipunens rapportbeskrivning: På grund av datasekretess visas antalen 1–4 som gäller personer som värdet "1–4" och antal större än 4 avrundas till närmaste siffra delbar med 3. Medeltalen beräknas med skyddade tal.

De responsmedeltal som ingår i lägesbilden har hämtats i mars 2026.

Som källmaterial för reflektionerna i lägesbilden har man använt till exempel arbetslivskommissionens besöksrapporter, eventuella utlåtanden om utkast till examensgrunder samt eventuella begäranden om omprövning av bedömningen av kunnande som studerande har lämnat in. Dessutom har man kunnat komplettera reflektionerna med arbetslivskommissionens medlemmars egna observationer.

Arbetslivskommissionens lägesbilder

Arbetslivskommissionernas webbplats samt lägesuppgifter och lägesbilder från tidigare år finns på Utbildningsstyrelsens webbplats:

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/yrkesutbildning/arbetslivskommissioner>

Mer information

Sekretariatet för arbetslivskommissionerna,
arbetslivskommissioner@oph.fi

Työelämätoimikunnat
Arbetslivskommissioner

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN